

Rama IX Art Museum Foundation

ศิลปกรรมทุนสร้างสรรค์ศิลป์ พิระศรี
SILPA BHIRASRI CREATIVITY GRANTS 2004

B-CAT-1-0491

GR0-0554-02-2005

Rama IX Art Museum Foundation

ทุนสร้างสรรค์ศิลป์ พีระศรี ประจำปี พ.ศ. 2547
SILPA BHIRASRI CREATIVITY GRANTS 2004

ปกหน้า
คลื่นสีทอง
โดย นพไชย อังควินะพงษ์

Front cover
Gold Wave
by Tot Ungkavatanapong

โครงการเชิดชูเกียรติศิลปินยอดเยี่ยมแห่งประเทศไทย รางวัลศิลป์ พีระศรี ครั้งที่ 4
A Program to Honor Thai Artists of Distinction 4th Grant Series

ทุนสร้างสรรค์ศิลป์ พีระศรี ประจำปี พ.ศ. 2547
SILPA BHIRASRI CREATIVITY GRANTS 2004

Exhibition venues:
 10th-28th February 2005 at Art Gallery, Silpakorn University
 Wang Tha Phra, Na Phra Lan Rd., Bangkok, Thailand

Organized: Art Centre, Silpakorn University
 Exhibition Curator: Vichoke Mukdamanee
 Published: Art Centre, Silpakorn University
 Design: Art Centre, Silpakorn University
 Photographs: Artists
 Translated: Sasvimol Santiratpakdee

First Edition: February 2005, 1,500 copies
 Printed: Amarin Printing and Publishing Public Co., Ltd

Rama IX Art Museum Foundation

Rama IX Art Museum Foundation

สารบัญ
CONTENTS

06

คำนำ / ผู้อำนวยการหอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
Preface / Director of Art Centre, Silpakorn University

08

โครงการ / Project

10

คณะกรรมการคัดเลือกและตัดสิน / Judging Committee

12

บทความ / จิตรกรรมร่วมสมัยในประเทศไทย
Article / Contemporary Paintings in Thailand

18

ศิลปินที่ได้รับทุน / Artists in the Project

ชัยนันท์ ชะอุ่มงาม / Chaiyanandha Cha-Umgarm

สุวรรณ ลัยมณี / Suwan Laimanee

มานพ สุวรรณปิ่นทะ / Manop Suwanpinta

นพไชย อังควดณะพงษ์ / Nopachai Ungkavatanapong

อริยะ กิตติเจริญวิวัฒน์ / Ariya Kitticharoenwivat

35

ผลงานศิลปกรรม / Works of Art

56

ประวัติศิลปิน / Biography

62

คณะกรรมการดำเนินงาน / Working Committee

63

ขอบคุณ / Acknowledgements

คำนำ

หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้จัดทำโครงการเชิดชูเกียรติศิลปินยอดเยี่ยมแห่งประเทศไทย รางวัลทุนสร้างสรรค์ศิลป์ พีระศรี มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 โดยเชื้อเชิญให้ศิลปินเสนอโครงการสร้างสรรค์งานศิลปกรรม เพื่อขอรับทุนในการสร้างผลงานทุนละ 100,000 บาท จำนวน 5 - 7 ทุน

การดำเนินการคัดเลือกทำโดยคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่มีมหาวิทยาลัยแต่งตั้งขึ้น เพื่อพิจารณาโครงการ ผลงาน และความพิเศษของงานสร้างสรรค์ที่จะก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ขึ้น

การสร้างสรรค์ของศิลปินที่ได้รับทุนนั้นจะใช้เวลาประมาณ 1 ปี เพื่อให้มีการค้นคว้าเต็มกำลังความสามารถของศิลปิน จากนั้นจึงนำผลงานมาจัดแสดงเผยแพร่ต่อสาธารณชน โดยจัดทำในรูปนิทรรศการ สื่อบันทึก และสิ่งพิมพ์ ประกอบการแสดง และ CD-ROM แนวทางต่างๆในการสร้างสรรค์ เพื่อเผยแพร่สู่วงวิชาการศิลปะต่อไป

การให้ทุนสนับสนุนครั้งนี้ เป็นกำลังใจอันสำคัญที่ทำให้ศิลปินมีความเชื่อมั่น และมีความพร้อมในการสร้างสรรค์ผลงานยิ่งขึ้น และผลที่ตามมาคือ เกิดการค้นคว้าวิเคราะห์วิจัยในงานศิลปะ ได้เห็นพัฒนาการ และวิธีการสร้างผลงานของศิลปินในรูปแบบและแนวทางต่างๆ ซึ่งจะให้ผลต่อการค้นคว้าศึกษางานศิลปกรรมสืบไปในอนาคต

หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ขอขอบคุณคณะกรรมการคัดเลือกศิลปินและคณะกรรมการดำเนินงานที่ได้ช่วยดำเนินงานจนเสร็จลุล่วงโดยสมบูรณ์ และที่สำคัญอีกประการก็คือขอขอบคุณศิลปินทุกท่านที่ได้ร่วมกันสร้างสรรค์ผลงานอย่างเต็มกำลังจนทำให้รางวัลทุนสร้างสรรค์ศิลป์ พีระศรีเป็นทุนที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม และประเทศชาติโดยแท้จริง

รองศาสตราจารย์วิโชค มุกดามณี
ผู้อำนวยการหอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

PREFACE

Since year 2001 Art Centre, Silpakorn University has continually organised A Program to Honor Thai Artists of Distinction 4th Grant Series ; Silpa Bhirasri Creativity Grants 2004 by officially inviting all kinds of Thai artists offering the proposal of art creativity by an objective of gaining for each grants of Baht 100,000 as an approximate number of 5 - 7 grants for this year.

The function of judgement is responsible by the honour committee who was appointed a delegation by the President of Silpakorn University under the role of considering and selecting the conceptual proposal, the pattern of artwork and the superlativeness of creativity.

All selected artists of Silpa Bhirasri Creativity Grants have a duration of 1 year to intentionally create their own artwork and will then stage in the exhibition and also manage for the catalogue, poster and CD-ROM to widely publicate in the field of art.

Of course, the main propose of this fund is to sincerely encourage all the artists having self-confidence and fully furnished in their own creation, in a meanwhile, there is an artistic analysis and research to present all advancements and various creating methodologies by which its be useful directly to the field of art academic in the future.

Finally, Art Centre, Silpakorn University would like to express an appreciation and thankfulness to all judging committee, working committee and all 5 awarded artists who have contributed much valuable time and energy towards ensuring its success.

Assoc.Prof.Vichoke Mukdamanee
Director of Art Centre,
Silpakorn University

Rama IX Art Museum Foundation

ประกาศมหาวิทยาลัยศิลปากร

เรื่อง ทูลสร้างสรรคศิลปกรรม ศิลป์ พีระศรี ประจำปี 2547 โครงการเชิดชูเกียรติศิลปินยอดเยี่ยมแห่งประเทศไทย รางวัลศิลป์ พีระศรี ครั้งที่ 4 ของหอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตามที่หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้จัดทำโครงการเชิดชูเกียรติศิลปินยอดเยี่ยมแห่งประเทศไทย รางวัลศิลป์ พีระศรี ขึ้น เพื่อเป็นการส่งเสริมศิลปินที่สร้างงานศิลปกรรมเพื่อพัฒนางานสร้างสรรค์ศิลปวัฒนธรรมของชาติ และมีผลงานศิลปกรรมที่มีคุณค่าจนเป็นที่ยอมรับทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ โดยพิจารณาคัดเลือกมอบรางวัลทุนสร้างสรรค เพื่อใช้ในการสร้างสรรคงานศิลปกรรมแก่ศิลปิน โดยให้สร้างสรรคผลงานในระยะเวลาดังนั้น จะได้รับรวบรวมผลงานขึ้นจัดการแสดงผลงานศิลปกรรมเพื่อประกาศเกียรติคุณต่อสาธารณชนต่อไป โดยหอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากรได้กำหนดระเบียบการไว้ดังต่อไปนี้ คือ

1. จุดมุ่งหมายของโครงการ

- 1.1 เพื่อส่งเสริมการสร้างสรรคศิลปกรรมอันเป็นมรดกทางด้านศิลปวัฒนธรรมของชาติให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
- 1.2 เพื่อเผยแพร่ผลงานศิลปกรรมของศิลปินไทยให้เผยแพร่ออกสู่สาธารณชน เสริมสร้างคุณค่าทางสุนทรีย์ พัฒนาความคิด และคุณธรรมของสังคมไทย อันเป็นการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในศิลปวัฒนธรรมไทย ทั้งในประเทศและต่างประเทศ
- 1.3 เพื่อสนับสนุนศิลปินไทยให้มีความเชื่อมั่นและมีความกล้าในการสร้างสรรค อันเป็นประโยชน์ต่อวงการศึกษาศิลปะและวงวิชาการศิลปะสมัยใหม่ของไทย อันเป็นการพัฒนาคุณภาพไปสู่ระดับสากล
- 1.4 เพื่อการวิเคราะห์และการเก็บข้อมูลหลักฐานการสร้างสรรคที่จะเป็นประโยชน์ทางด้านการศึกษาและวงวิชาการศิลปะสมัยใหม่ในประเทศไทย

2. คุณสมบัติของศิลปินที่มีสิทธิสมัครรับรางวัลทุนสร้างสรรคศิลปกรรม

- 2.1 เป็นศิลปินสัญชาติไทยที่มีอายุ 35 ปีขึ้นไป
- 2.2 เป็นผู้ทำงานสร้างสรรคผลงานศิลปกรรมอย่างต่อเนื่องและมีการจัดการแสดงผลงานเผยแพร่ต่อสาธารณชนอย่างสม่ำเสมอ

3. การสมัคร

- 3.1 ศิลปินเป็นผู้สมัครด้วยตนเอง
- 3.2 สถาบัน องค์กร หรือหน่วยงานทางด้านศิลปะของภาครัฐหรือภาคเอกชน สามารถนำเสนอรายชื่อของศิลปินได้โดยการยินยอมของศิลปิน

ศิลปิน สถาบัน องค์กร หรือหน่วยงานตามข้อ 3.1 และข้อ 3.2 จะต้องสมัครด้วยตนเอง หรือสมัครทางไปรษณีย์ ที่หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จังหัดพระ ถนนหน้าพระลาน กรุงเทพฯ 10200 โทรศัพท์/โทรสาร 0-2221-3841 และดำเนินการตามขั้นตอนและรายละเอียด ดังนี้

4. เงื่อนไขประกอบการสมัคร

- 4.1 กรอกรายละเอียดลงในแบบใบสมัครขอรับทุนตามข้อกำหนดของหอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- 4.2 นำเสนอแฟ้มภาพถ่ายหรือภาพสไลด์ผลงานที่เคยสร้างสรรค และแนวความคิดในแต่ละช่วงปี ขึ้นพร้อมใบสมัคร
- 4.3 เสนอโครงการพร้อมแนวความคิด ภาพร่างผลงาน ภาพถ่ายหรือสไลด์ตัวอย่างผลงานที่ทำสำเร็จแล้ว และจำนวนผลงานที่จะสร้างสรรค

5. คณะกรรมการตัดสิน

คณะกรรมการคัดเลือกและตัดสินประกอบด้วยผู้แทนจากคณะกรรมการประจำหอศิลป์ และผู้ทรงคุณวุฒิทางศิลปะ ดังมีรายนามต่อไปนี้

1. ศาสตราจารย์กำจร สุนพงษ์ศรี	กรรมการ
2. ศาสตราจารย์เกียรติศักดิ์ ชานนารณ	กรรมการ
3. อาจารย์ธงชัย รักปทุม	กรรมการ
4. อาจารย์นันทวรรณ จันทะณ	กรรมการ
5. รองศาสตราจารย์อิทธิพล ตั้งโณลก	กรรมการ
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิชัย ลิทธิรัตน	กรรมการ
7. รองศาสตราจารย์โชค มุกตมณ	กรรมการ

และให้เลขานุการหอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากรเป็นเลขานุการของคณะกรรมการคัดเลือกและตัดสิน

6. การตัดสิน

การตัดสินของคณะกรรมการถือเป็นที่สุด จะอุทธรณ์มิได้

7. รางวัล

- 7.1 รางวัลทุนสร้างสรรคศิลปกรรม ศิลป์ พีระศรี ประจำปี 2547 มี 5 รางวัล เป็นรางวัลเงินทุนสร้างสรรค ทุนละ 100,000 บาท คณะกรรมการอาจตัดสินให้รางวัลเพิ่มหรือลดรางวัลก็ได้ หากพิจารณาเห็นว่ายังไม่มีผู้ใดมีคุณสมบัติที่เหมาะสมที่จะได้รับรางวัลทุนสร้างสรรค
- 7.2 การรับรางวัลทุนสร้างสรรค ให้ทำตามข้อตกลงและเงื่อนไขที่คณะกรรมการประจำหอศิลป์กำหนด หากไม่ดำเนินการตามเงื่อนไข หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร อาจใช้สิทธิ์เรียกร้องให้ผู้ได้รับรางวัลทุนสร้างสรรคคืนเงินรางวัลพร้อมดอกเบี้ยตามมติที่คณะกรรมการประจำหอศิลป์พิจารณา

8. การสร้างสรรคผลงาน

ผู้ได้รับรางวัลทุนสร้างสรรคจะต้องสร้างสรรคผลงานในจำนวนและระยะเวลาที่คณะกรรมการประจำหอศิลป์พิจารณา โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการคัดเลือกและตัดสิน

9. กรรมสิทธิ์ของผลงานสร้างสรรค

- 9.1 ผลงานสร้างสรรคของศิลปินที่ได้รับรางวัลทุนสร้างสรรคศิลปกรรม ศิลป์ พีระศรี ประจำปี 2547 จะถูกคัดเลือกจากกรรมการประจำหอศิลป์และผู้ทรงคุณวุฒิทางศิลปะให้เป็นกรรมสิทธิ์ของหอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวนคนละ 1 ชิ้น
- 9.2 ผลงานสร้างสรรคของศิลปินที่ได้รับรางวัลทุนสร้างสรรคศิลปกรรม ศิลป์ พีระศรี ประจำปี 2547 หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีสิทธิ์ในการจัดพิมพ์เผยแพร่ผลงานในสุจิบัตร และเอกสารสิ่งพิมพ์อื่นๆ รวมทั้งระบบสารสนเทศสมัยใหม่ต่าง ๆ

10. การจัดนิทรรศการ

หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จะเป็นผู้ดำเนินการจัดการแสดงผลงานศิลปกรรมของศิลปินผู้ได้รับรางวัลทุนสร้างสรรคศิลปกรรม ศิลป์ พีระศรี ประจำปี 2547 ในรูปของนิทรรศการ ณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร หรือหอศิลป์อื่นๆ และดำเนินการจัดทาสุจิบัตรและสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้อง

11. กำหนดเวลา

การส่งใบสมัคร	1 - 10 มีนาคม 2547
ประกาศผลการตัดสิน	25 มีนาคม 2547
การรับทุนและการสร้างสรรค	12 เมษายน 2547 - 4 มีนาคม 2548
การแสดงผลงาน	5 - 30 มีนาคม 2548

ประกาศ ณ วันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2547

ผ. อรุณรัตน์

(อาจารย์พุด วัชรประเสริฐ)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยศิลปากร

คำสั่งมหาวิทยาลัยศิลปากร

ที่ 29/2547

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือกและตัดสินทุนรางวัลศิลป์ พีระศรี ประจำปี พ.ศ. 2547
โครงการเชิดชูเกียรติศิลปินยอดเยี่ยมแห่งประเทศไทย รางวัลศิลป์ พีระศรี ครั้งที่ 4

ตามที่หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้จัดทำโครงการเชิดชูเกียรติศิลปินยอดเยี่ยมแห่งประเทศไทย รางวัลศิลป์ พีระศรี ประจำปี พ.ศ. 2547 เพื่อเป็นการส่งเสริมศิลปินที่สร้างงานศิลปกรรมพัฒนางานสร้างสรรค์ศิลปวัฒนธรรมของชาติ และมีผลงานศิลปกรรมที่มีคุณค่าจนเป็นที่ยอมรับทั้งในระดับชาติ และหรือระดับนานาชาติ โดยให้ศิลปินสร้างสรรค์ผลงานในระยะเวลาหนึ่ง และรวบรวมผลงานจัดแสดงเพื่อประกาศเกียรติคุณแก่สาธารณชนต่อไป ฉะนั้น เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือกและตัดสิน รางวัลศิลป์ พีระศรี ประจำปี พ.ศ. 2547 ประกอบด้วยผู้แทนจากคณะกรรมการประจำหอศิลป์ และผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านศิลปะ ดังมีรายนามต่อไปนี้

1. ศาสตราจารย์กำจร สุนพงษ์ศรี	กรรมการ
2. ศาสตราจารย์เกียรติศักดิ์ ชานนารณ	กรรมการ
3. อาจารย์ธงชัย รักปทุม	กรรมการ
4. อาจารย์นันทวรรณ จันทะผะลิน	กรรมการ
5. รองศาสตราจารย์อิทธิพล ตั้งโถก	กรรมการ
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิชัย สิทธิรัตน์	กรรมการ
7. รองศาสตราจารย์วิโชค มุกตมณี	กรรมการ
8. เลขานุการหอศิลป์	เลขานุการ

สั่ง ณ วันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2547

ผ. อภิบาล

(อาจารย์พุด วิจารณ์)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยศิลปากร

ประกาศมหาวิทยาลัยศิลปากร

เรื่อง ผลการคัดเลือกและตัดสินทุนสร้างสรรค์ศิลปกรรมศิลป์ พีระศรี ประจำปี พ.ศ. 2547
โครงการเชิดชูเกียรติศิลปินยอดเยี่ยมแห่งประเทศไทย รางวัลศิลป์ พีระศรี ครั้งที่ 4

ตามประกาศมหาวิทยาลัยศิลปากร ลงวันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2547 เรื่อง ทุนสร้างสรรค์ศิลปกรรมศิลป์ พีระศรี ประจำปี 2547 ได้เชิญชวนศิลปินส่งผลงานเข้าประกวดในโครงการดังกล่าวแล้วนั้น

บัดนี้ คณะกรรมการคัดเลือกและตัดสิน ได้พิจารณาคัดเลือกและตัดสินผลงานของศิลปินเข้ารับทุนศิลป์ พีระศรี ตามรายนามดังนี้

1. นายมานพ สุวรรณปิณฑะ
2. นายนพไชย อังควัฒนะพงษ์
3. นายสุวรรณ ลัยมณี
4. นายอริยะ กิตติเจริญวิวัฒน์
5. นายชัยนันท์ ชะอุ่มงาม

ประกาศ ณ วันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2547

ผ. อภิบาล

(อาจารย์พุด วิจารณ์)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยศิลปากร

Rama IX Art Museum Foundation

จิตรกรรมร่วมสมัยในประเทศไทย

โดย รองศาสตราจารย์วิโชค มุกตามณี

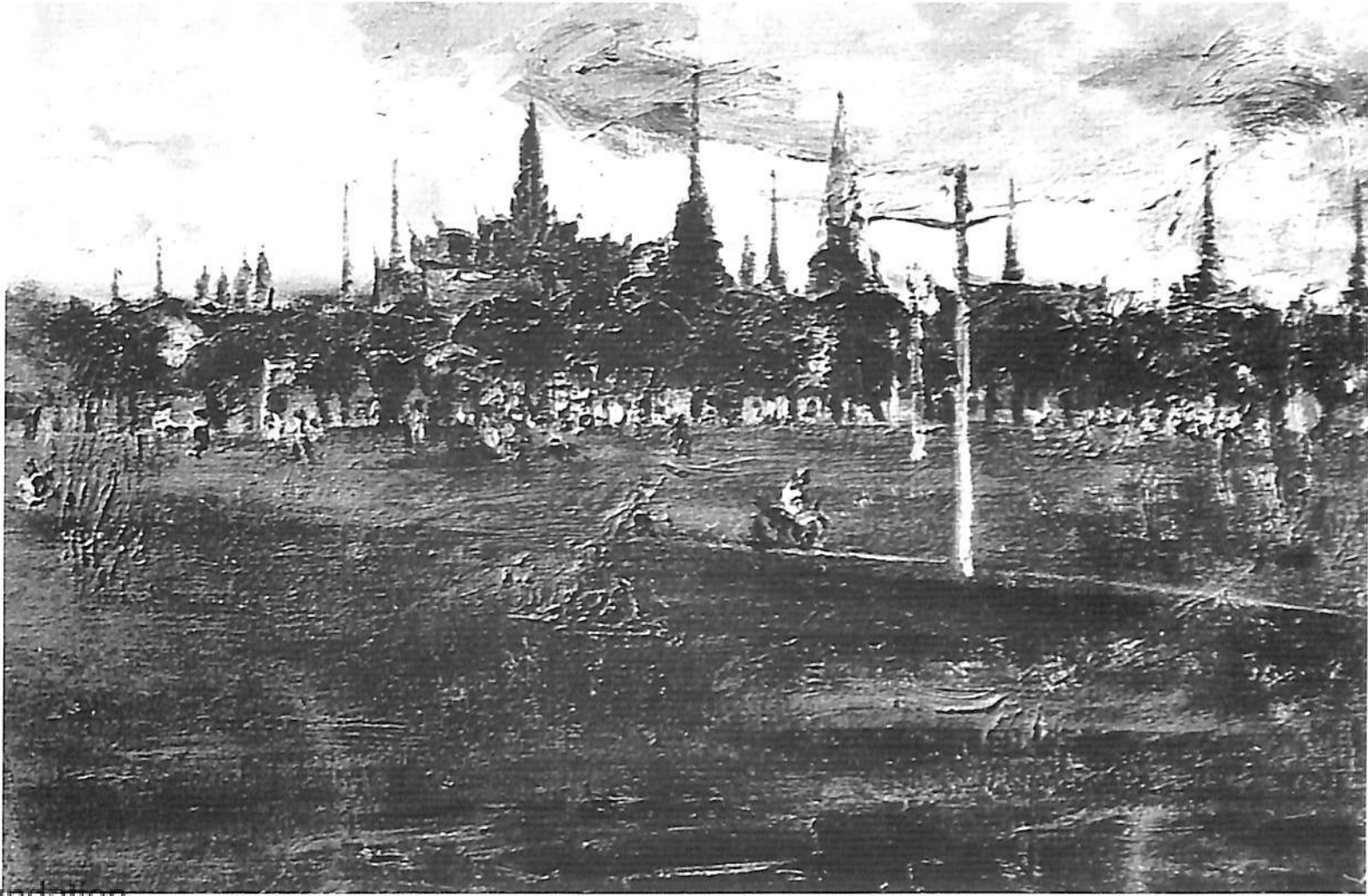

ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี

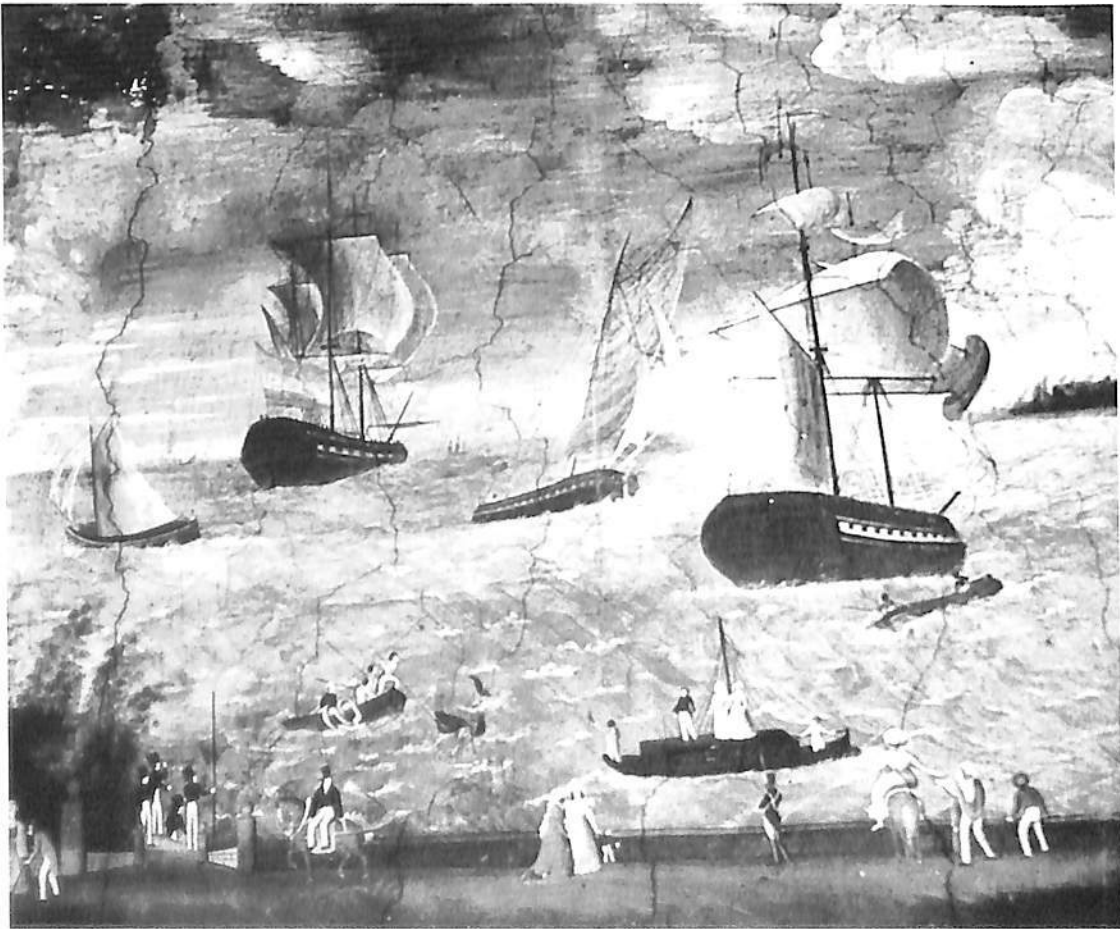
อิทธิพลทางศิลปะจากต่างแดนนั้นไม่ใช่เรื่องใหม่สำหรับศิลปะไทยที่เพิ่งเกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 4 เท่านั้น ในสมัยก่อนอิทธิพลทางศิลปะจากต่างแดน เช่น ศิลปวัฒนธรรมจากอินเดีย ลังกา จีน และเขมร ผสมผสานเข้ากับลักษณะเฉพาะของท้องถิ่นพัฒนาจนส่งผลให้กลายเป็นศิลปะไทยประเพณีอย่างที่เราคุ้นเคยอยู่ทุกวันนี้ แต่สำหรับศิลปะสมัยใหม่ในประเทศไทยนั้น เกิดจากกระแสอารยธรรมตะวันตกที่ล้นไหลเข้ามาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4 เป็นต้นมา

รูปแบบของศิลปะตะวันตกที่ให้อิทธิพลต่อศิลปะไทยในขณะนั้นคือ รูปแบบที่เน้นการนำเสนอความเหมือนจริง นับตั้งแต่สมัยที่จิตรกรหัวก้าวหน้าในสมัยรัชกาลที่ 4 เช่น ขวัญอินโข่ง พยายามเขียนภาพด้วยการใช้หลักทัศนียวิทยา การว่าจ้างชาวต่างชาติให้เขียนภาพที่สวยงามถูกต้องตามหลักวิชา (academic) ประดับพระราชวังในสมัยรัชกาลที่ 5 หรือการที่รัฐสนับสนุนให้ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรีและลูกศิษย์จัดสร้างอนุสาวรีย์ที่มีประติมากรรมเหมือนจริง เป็นหัวใจสำคัญตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 6 เป็นต้นมา ทำให้มีการสร้างอนุสาวรีย์ของบุคคลสำคัญต่อมาอีกหลายชิ้น

ในยุคก่อนที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชเสด็จขึ้นครองราชย์ในปี พ.ศ. 2489 วงการศิลปะไทยเริ่มมีศิลปินหัวก้าวหน้าหลายคนทดลองเขียนภาพแนวใหม่แหวกไปจากศิลปะตามหลักวิชาที่เน้นความเหมือนจริงที่ถูกต้อง แต่ทว่าวงการศิลปะสมัยใหม่ของไทยในทศวรรษนั้นก็ยังคงมีศิลปะที่มุ่งหาความเหมือนจริงโดดเด่นเป็นแนวทางหลัก สืบทอดมาตั้งแต่รัชสมัยที่แล้ว¹

Rama IX Art Museum Foundation

ขวัญอินโข่ง
ภาพจิตรกรรมฝาผนัง
Mural Painting
พระอุโบสถ วัดบวรนิเวศ กรุงเทพมหานคร

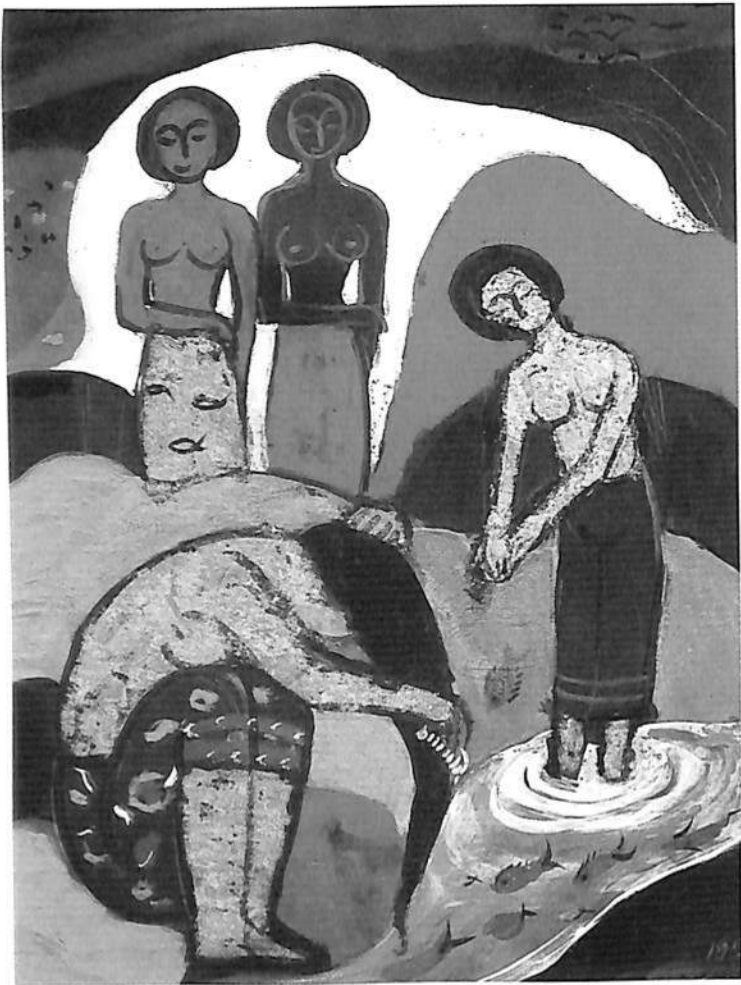
การศึกษาศิลปะในสถาบันการศึกษาของไทยเป็นแบบอย่างที่เราเห็นได้ชัดถึงแนวทางกว้างๆ ของรูปแบบงานศิลปะในประเทศไทย ช่วงสมัยที่ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี เป็นผู้ดูแลการเรียนการสอนที่คณะจิตรกรรมและประติมากรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร ระหว่างปี พ.ศ. 2486-2505 มีการปูพื้นฐานให้ผู้ศึกษาศิลปะเกิดความรู้ความเข้าใจเรื่องราวและข้อมูลจากธรรมชาติและสร้างสรรค์ผลงานในลักษณะเหมือนจริง ดังนั้นผลงานจิตรกรรมของศิลปินที่ผ่านการศึกษามาก่อน จะมีเนื้อหาที่มาจากธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่ และผลงานแสดงให้เห็นถึงความสามารถและทักษะในฝีมือสูง

อย่างไรก็ตามจิตรกรรมก็ยังคงมีการเคลื่อนไหวจากกลุ่มศิลปินหัวก้าวหน้าหลายคนที่ได้รับทุน ไปศึกษาศิลปะเพิ่มเติมที่ประเทศยุโรป อาทิเช่น จากประเทศอิตาลี อังกฤษ และเนเธอร์แลนด์ ฯลฯ ซึ่งศิลปินเหล่านี้ได้พบเห็นแนวทางการสร้างสรรค์ศิลปะของยุโรปในแนวอิมเพรสชันนิสม์ (Impressionism) โพลท์ อิมเพรสชันนิสม์ (Postimpressionism) และคิวบิสม์ (Cubism) ทำให้มีผลต่อการสร้างสรรค์งานจิตรกรรมที่เปลี่ยนไปจากเดิม อาทิเช่น ผลงานของเฟื้อ หริพิทักษ์ ลวัลย์ ดันติกุล มานิตย์ ภู่อารีย์ ทวี นันทขำ ชลูด นิ่มเสมอ เป็นต้น

รูปแบบของศิลปินไทยดังกล่าวมีการผสมผสานระหว่างความสามารถและทักษะที่มีมาจากการศึกษาธรรมชาติและลัทธิศิลปะในยุโรป ทั้งทฤษฎีสีแสงจากแนวอิมเพรสชันนิสม์ และแนวการสร้างรูปทรงจากลัทธิคิวบิสม์ ส่งผลให้งานจิตรกรรมเกิดลักษณะที่หลากหลายยิ่งขึ้น

ลวัลย์ ดันติกุล
วัดพระแก้ว
Wat Phra Kaew
Oil on canvas, 60 x 90 cm., 1954
รางวัลเกียรติยศอันดับ 1 เหรียญทอง
ประมาทจิตรกรรม การแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 5

ศิลปะรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 9 : บทที่ 2 การเจริญเติบโตของศิลปะสมัยใหม่ 2489 - 2499 : หน้า 45

ซูลิต นิมเสมอ
สงกรานต์ / Songkran Festival
Tempera and gold leaves, 76.5 x 52.5 cm., 1956
รางวัลเกียรติยศอันดับ 1 เหรียญทอง ประเภทจิตรกรรม
การแสดงผลศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 7

เพื่อ หริพิทักษ์
สาวอิตาลี / An Italian Girl
Oil on canvas, 96 x 65 ซม., 1957
รางวัลเกียรติยศอันดับ 1 เหรียญทอง ประเภทจิตรกรรม
การแสดงผลศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 8

มานิตย์ ภู่อริย์
ตะกร้อ / Ta Kraw
Woodcut, 40 x 60 cm., 1961
รางวัลเกียรติยศอันดับ 1 เหรียญทอง ประเภทภาพพิมพ์
การแสดงผลศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 12

Rama IX Art Museum Foundation

ลาวัลย์ อุปอินทร์ กรุงเทพฯ 2519 / Bangkok 1976 Oil on canvas, 88 x 133.5 ซม., 1976

ไชยชัย ดังกโพธิ์
ก่อนและหลัง 6 ตุลาคม 19
Before and After 6 October 76
Oil on canvas, 122 x 90 ซม., 1976

การสร้างสรรคผลงานจากกฎเกณฑ์ของธรรมชาติย่อมเป็นข้อมูลเดิมที่น่าเบื่อหน่ายสำหรับศิลปินบางคน ที่ต้องเคารพกฎเกณฑ์ความถูกต้องของธรรมชาติ ความท้าทายของแนวคิดใหม่จากยุโรปในการกำหนดทัศนะ การมองธรรมชาติ ทฤษฎีและความก้าวหน้าทางวิทยาการแขนงต่างๆ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเพิ่มเติมและการเปิดกว้างสู่โลกภายนอก เพื่อแสวงหาวิธีการแสดงออกใหม่ๆ จึงเกิดขึ้นในช่วงนี้²

อย่างไรก็ดีแนวเรื่องและความเชื่อของศิลปินไทยแนวประเพณีที่สะท้อนเรื่องราวเกี่ยวกับพระพุทศศาสนาและปรัชญาความเชื่อในแนวไทยๆ ก็เริ่มมีพัฒนาการเปลี่ยนไปเช่นกัน ภาพจิตรกรรมแนวประเพณีเริ่มมีเนื้อหาเกี่ยวกับสภาพสังคมและความคิดอื่นๆ เพิ่มขึ้นมีการนำเอารูปแบบไทยประเพณีมาพัฒนาโดยเทคนิควิธีการใหม่ ใช้แนวการวาดภาพแบบตะวันตก เช่น การเขียนแสงเงา ข้อเท็จจริงของสีแสง ฯลฯ ทำให้จิตรกรรมมีแนวทางการแสดงออกแตกต่างกัน ทั้งการแสดงออกทางความคิด รูปแบบ และเทคนิควิธีการมากขึ้น

ภายหลังจาก ปี พ.ศ. 2516 เป็นต้นมา กระแสการสร้างงานจิตรกรรมขานรับสภาพความเป็นไปของสังคมมากขึ้น จากเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเมืองไทย คือเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 และ 6 ตุลาคม 2519 มีศิลปินหลายคนสร้างงานจิตรกรรมสะท้อนภาพสังคมและประมวลสิ่งแวดล้อมภายนอกมาเป็นเนื้อหาในการสร้างสรรค์ และสิ่งสำคัญที่ตามมาในช่วงนี้ก็คือ เกิดองค์กรเอกชนหลายองค์กรให้การสนับสนุนงานศิลปะ อาทิเช่น ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกสิกรไทย การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย บริษัท โตชิบา ฯลฯ

การขยายเวทีของศิลปินโดยหน่วยงานเอกชน ทำให้วงการศิลปะร่วมสมัยไทยเติบโตและขยายตัว ศิลปินไทยในช่วงระยะนี้สร้างสรรค์ผลงานทั้งในการสานต่อความเชื่อแนวอุดมคติ และสร้างสรรค์ผลงานตามแนวความคิดใหม่ๆ มีผลงานศิลปกรรมที่มีคุณค่าเพิ่มจำนวนมากขึ้น และสังคมไทยเริ่มมีการปรับตัวปรับความรู้ความเข้าใจในงานศิลปะร่วมสมัย มีบทความและบทวิจารณ์ผลงานศิลปะ ตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ นิตยสาร ทั้งรายวัน รายเดือน และรายสัปดาห์กันหลายๆ ฉบับ ข้อถกเถียงและการวิจารณ์ยังกระตุ้นการสร้างสรรคและการพัฒนาผลงานศิลปะให้ก้าวไปข้างหน้า³

² ศิลปะรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 9 : บทความศิลปะสมัยใหม่ของศิลปินหัวก้าวหน้า : หน้า 54

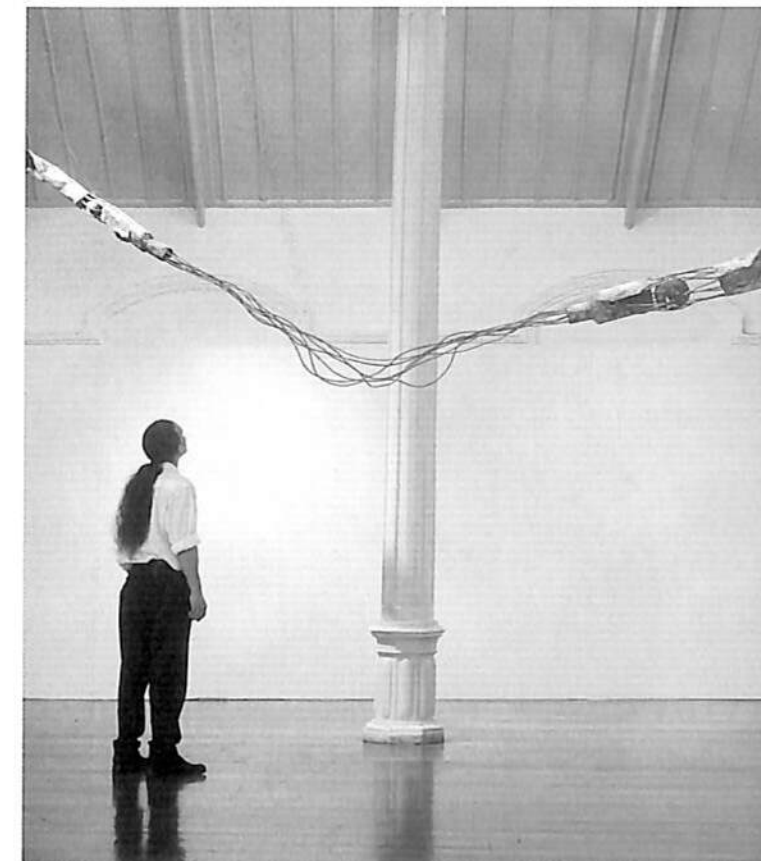
³ ศิลปะรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 9 : ผู้อุปถัมภ์วงการศิลปะและเวทีการประกวดศิลปกรรมของเอกชน : หน้า 158

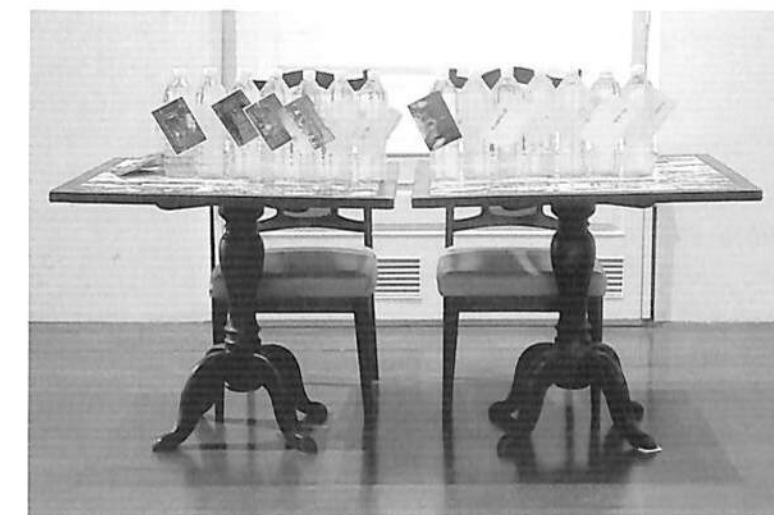
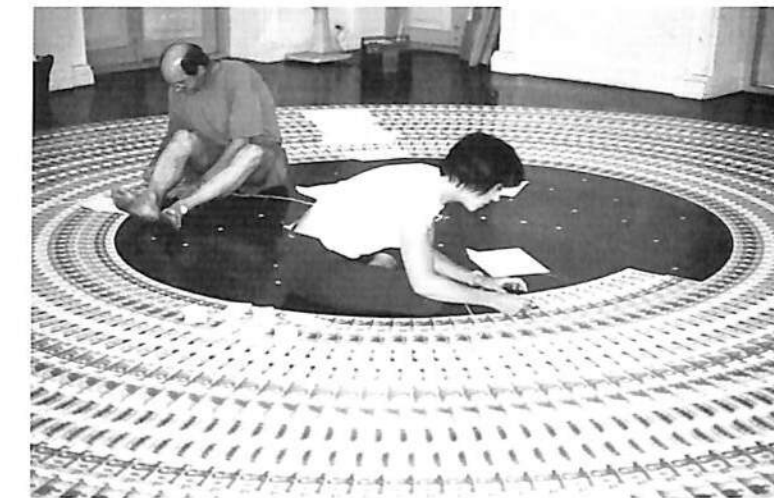
บริเวณอาคารเรียนคณะจิตรกรรมและประติมากรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร

บรรยากาศในห้องเรียน คณะจิตรกรรมและประติมากรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร

ผลงานในโครงการแลกเปลี่ยนด้านศิลปะระหว่างศิลปินไทยและอเมริกัน

Rama IX Art Museum Foundation

ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ออกภาคสนาม
ศึกษาดูโบราณสถานกับนักศึกษาคณะจิตรกรรม
และประติมากรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร

จากสถาบันการศึกษาศิลปะของไทยที่เริ่มต้นจากโรงเรียนเพาะช่าง ในปี พ.ศ. 2456 และการเปิด
สอนศิลปะในระดับอุดมศึกษาที่คณะจิตรกรรมและประติมากรรมในปี พ.ศ. 2486 ต่อมาการเพิ่มฐานการ
ศึกษาทางศิลปะเริ่มขยายตัวมากขึ้น ในปี พ.ศ. 2524 มีการก่อตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ ที่จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย โดยเปิดสอนวิชาศิลปะและการออกแบบขึ้นอีกแห่ง การขยายตัวดังกล่าวค่อยๆ เกิดขึ้นเพิ่ม
เติมมาตามลำดับ ในภาคีรัฐนั้น ปี พ.ศ. 2526 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เปิดสอนศิลปะที่คณะวิจิตรศิลป์ ปี
พ.ศ. 2536 มหาวิทยาลัยขอนแก่นเปิดคณะศิลปกรรมศาสตร์ ปี พ.ศ. 2536 มหาวิทยาลัยศรีนครินทร-
วีโรฒเปิดคณะศิลปกรรม และปี พ.ศ. 2536 มหาวิทยาลัยบูรพาเปิดสอนศิลปะขึ้นในคณะศิลปกรรม และ
ในปัจจุบันมีมหาวิทยาลัยของรัฐอีกหลายสถาบันกำลังกำหนดแผนงานที่จะเปิดสอนวิชาศิลปะ สำหรับใน
ส่วนของภาคเอกชนนั้นก็มีการขยายตัวของสถาบันการศึกษาหลายสถาบันเปิดสอนวิชาศิลปะเพิ่มมากขึ้น
เพราะเหตุผลที่สังคมเริ่มให้ความสำคัญงานศิลปะ จึงทำให้มีผู้สนใจงานทางด้านนี้มากขึ้น

ผลพวงจากการขยายตัวทางการศึกษาศิลปะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การเรียนการสอนศิลปะ
มีรูปแบบอย่างหลากหลาย แนวปรัชญาของสถาบันแต่ละสถาบันย่อมมีผลต่อการสร้างพิมพ์ หล่อหลอม
บัณฑิตของตนเองให้เกิดผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการ และบุคคลที่เป็นบัณฑิตทางศิลปะจากสถาบัน
ต่างๆ เหล่านี้เอง ที่เติบโตก้าวหน้าอยู่ในสังคม เป็นศิลปินสร้างสรรค์งานศิลปะต่างๆ ก่อให้เกิดรูปแบบและ
แนวทางอันหลากหลาย⁴

⁴ ศิลปะรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 9 : การขยายตัวในการศึกษา ศิลปะ หน้า 168

จากความก้าวหน้าและการพัฒนาในการศึกษาของชาติ ความเจริญเติบโตในด้านเทคโนโลยี การ
รับรู้ข่าวสารข้อมูลอย่างอิสระ และจากการพัฒนาประชาธิปไตยที่ดีขึ้นตามลำดับ ทำให้สังคมไทยในทศวรรษ
2530 เต็มไปด้วยสีสันและพลังที่เคลื่อนไหวอย่างมีชีวิตชีวาเป็นอย่างยิ่ง เช่นเดียวกับวงการศิลปะของไทย
ที่มีการพัฒนาทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ และยังมีแนวโน้มที่พัฒนาต่อไปในทิศทางที่เปิดกว้างหลาก
หลายและอิสระมากขึ้นอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน สอดคล้องกับสภาพสังคมไทยที่กำลังกระตือรือร้นกับยุค
สารสนเทศไร้พรมแดนของโลกาภิวัตน์เป็นอย่างยิ่ง⁵

สิ่งที่เกิดขึ้นต่อมาในปัจจุบันของกระแสโลกาภิวัตน์ก็คือการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างวงการศิลปะของ
ไทยกับนานาชาติ ที่มีการแลกเปลี่ยนงานทางด้านศิลปะ-วัฒนธรรมต่อกันและกัน ทั้งประเทศในทวีปเอเชีย
ยุโรป และอเมริกา บทบาทของกระแสโลกที่เกิดขึ้นถือเป็นอีกประเด็นที่ทำให้งานสร้างสรรค์จิตรกรรมของ
ศิลปินไทยเกิดวิวัฒนาการกว้างไกลมากขึ้น

แนวโน้มในทศวรรษหน้าก็คือ ความร่วมมือของศิลปินไทยในทุกๆ ภูมิภาคที่จะเข้าไปอยู่ร่วมใน
แถวหน้ากับศิลปินในระดับนานาชาติต่อไป การสื่อสารสัมพันธ์กัน ทั้งการศึกษาศิลปะและการแลกเปลี่ยน
ศิลปะร่วมสมัย จะเป็นผลให้เกิดแนวความคิดและข้อมูลของโลกปัจจุบัน ที่จะนำไปสู่การเปิดทัศนะและ
ปรัชญาในการสร้างงานศิลปะต่อไป

⁵ ศิลปะรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 9 : บทที่ 6 เอกลักษณ์และความหลากหลาย 2531 - 2540 : หน้า 217